МИНИСТЕРСТВО ПРОСВЕЩЕНИЯ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ
МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ И НАУКИ РЕСПУБЛИКИ ДАГЕСТАН
МР «ЦУМАДИНСКИЙ РАЙОН»
МКОУ «ВЕРХНЕГАКВАРИНСКАЯ ШКОЛА-САД»

РАССМОТРЕНО	СОГЛАСОВАНО	УТВЕРЖДЕНО
на заседании ШМО	Заместитель директора по УВР	Директор школы-сада
________Муртузалиев М.А.	___________Хасбулаев Ш.М.	________Исмаилов М.М.
Протокол №___ от «____» ___2023г.	«______»_____2023 г.	Приказ №___от«___»___2023г.

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА

учебного предмета «Родной язык»

для 10 класса среднего общего образования

на 2023-2024 учебный год

Составитель: Магомедова Сабижат Магомедовна
Учитель родного языка и литературы

с. Верхнее Гаквари, 2023

Авар мацIалъул
ва адабияталъул
10
классалъул
тематикияб план.

Авар мацӀ!

10 класс 34 сагӀат

МацӀалъул хӀакъалъулъ гӀаммал баянал -1сагӀат
Стилистика ва каламалъул культура – 2сагӀат
Лексикология - 2 сагӀат
Фразеология - 2сагӀат
БитӀун аби(орфоэпия) ва интонация - 2 сагӀат
Графика, битӀунхъвай ва пунктуация- 2сагӀат
РагӀул гӀуцӀи ва рагӀи лъугьин - сагӀат - 1
Морфология. Предметияб цӀар - 2сагӀат
Прилагательное - 2сагӀат
РикӀкӀен - 2сагӀат
ЦӀарубакӀ - 2сагӀат
Глагол - 5сагӀат
Наречие - 2сагӀат
Союзал - 2сагӀат
Частицаби - 2сагӀат

1980/ 1990 цlалул соналдаса байбихьун, Дагъистан Республикаялъул Лъай кьеялъул министерствоялъул коллегиялъул хlукмуялда рекъон, росдал школазул X-XI классаздаги малъулеб буго рахьдал мацl. Гьединлъидал Дагъистаналъул гlелмиябгун цlех-рехалъул педагогикияб институталъул рахьдал мацlазул секторалъ хlадур гьабураб программа буго гьаб.
Гьаб программаялъ X-XI классазда рахьдал мацl малъизе бихьизабун буго анкьида жаниб цо саглат. Тlасиял классазул программаялда рекъон, авар мацlалъул аслияб курс лъугlула 5-9 классазда. Гьединлъидал X-XI классазда авар мацl малъиялъул аслияб масъалалъун буго цебехун малъараб программияб материалалъул кlвар бугел баянал гьваридго ва гlатlидго такрар гьари.
Программаялъ гьорлъе рачуна гьал хадур рехсарал бутlаби:
-практикияб стилистика
-каламалъул культура
-лексикология
-фразеология
-фонетика
-битlун аби ва битlунхъвай
-рагlул гlуцlи,
-грамматика
-пунктуация
Программаялда кьурал темабазе саглтал рикьун руго мисалияб къагlидаялъ.
Мугlалимасул ихтияр буго мустахlикъаблъун бихьараб баклалда саглтазул хиса-баси гьабизе, ай цо темаялдаса тlаса рахьун, хlажатаблъун бихьулеб цоги тема малъиялъе цlиклклинаризе.

№	Дарсил тема	Дарсида гьабулеб хIалтул система	Словарияб хIалтIи	р/хI
	Мацlалъул хlакъалъулъ гlаммал баянал 1сагlат			
1	Авар литературияб мацl, гьелда тlад хlалтlи ва гьелъул литературияб тарих Аваразул литературияб мацl- киналго магlарулазул рухlияб бечелъи	Авар мацlалда тlад хlалтlарал ва гьеб къачlарал гlалимзабазул бицц. Литературияб мацlалда кlалъалел магlарул районал цlалдохъабазда лъазари	Литературияб мацlалъе баян кьей,гlелму, шартl,хlалбихьи, релълъен, гlалимзаби, хъабало, гlаба, дулагъал, мискъал, гужгат, алат, вакъин, гелавка,	Хl № 228 гьум. 153. Авар мацl 8-9 кл.
	Стилистика ва каламалъул культура 2сагlат			
1	Авар литературияб мацlалъул хlакъалъулъ бичlчlи кьей.Литературияб мацlалъул хаслъаби	Мацlалъул гlелмуялде гъорлъ кина-кинал мацlазул группаби унел цlалдохъабазда бицц (гlанди- цез группаялъул мацlазул рикьи).	Гlанди мацlалъул группа: 8 мацl 1.гlанди 5. багвалазул 2.кlаратlисезул 6.чlамалазул 3. гlахьвалазул 7.балъхъадерил 4. тlиндисезул 8. Гъодоберисезул Цез группаялъул мацlал: 5 мацl 1.цlунтlадерил 4. гьунзисезул 2.бежтlадерил 5. гьинухъдерил 3. хъварщисезул	хl № 231 гьум. 154 Авар мацl 8-9 кл.
2	Текстазда тlасан жиндирго пикру загьир гьабизе лъай(хъванги цlалунги).Батlи-батlиял стилазул – хасиятазул рагlаби ва предложениял ратlа-рахъизе лъай.	Хl № 232, 233 бицун	Хъандей, нохъо, ирга, гохl, ришват, рохъо, цагъур, хlерчч, гlажизаб, дегlен, гьакибер, эгъе, бессизе, чахъу, гlери, магъи, мачуял, руцалаби, богlоло, кьинчl, хъибил, цlцlани,чlимих, гlурдул, щватаби, сусараб, тlокъо,	Хl № 236 гьум 157 Авар мацl 8-9 кл.

	Лексикология 2саг1ат			
1	Лексика ва лексикология. Рагl-ул битlараб ва хъвалсараб магlна.	Битlараб ва хъвалсараб магlнаялъул рагlаби ратlа гьари,магlна баян гьаби	Ашбаз, аят, баг1ач, бахьинаб, берданка, бецlаг1аб, бис, бугун, борж, билигъуд, вал,азе вугьине,	5 кл тlехьалдаса такрар гьаби.
2	Омонимал,синонимал,антонимал. Авар литературияб мацlалъулъ чияр мацlалдаса рачlарал рагlаби ва гьезул битlунхъвай.	Каламалъулъ омонимал, синонимал,антонимал, хlалтlизаризе ва словараздаса пайда босизе ругьун гьари	Вегьизе, гужгат, гуржимачу, гьапу, гьутухъ, гьапул, гьанга, гьанаркlо, гьижра, гьодори, гьохтиро,гьобочlукl,гьохъ,гьодори, гlадиллъи, гlакlа, гlангис, гlебсакъотl	Омонимазе, антонимазе ва синонимазе щибалъе щу-щу мисал хъвазе..предл ургъизе тlамизе.
	Фразеология 1саг1ат			
2	Фразеологиял свераби ва гьел лъугьи. Антонимиял ва синонимиял фразеологиял гlуцlаби	Гьел гьорлъе ккезарун, предложениял ургъи	Тlоркlкlен, гlимгlим,гlуцl, гlучl, давла, давагьин, дергело, жа, жагьилчи, жини, жаллатал, жасус, жайран, жегlола, зайдан, зор, зарбаб, инкъилаб, итарк1о, карц, караван,канагlаб,киртал, кури,къабукъараб,	§6 хl №6 гьум 20 Авар мацl 6-7 кл.
	Битlун аби (орфоэпия) ва интонация 2 саг1ат			
1	Орфоэпиялъул хlакъалъулъ бичlчlи кьей,авар каламалъул интонация. Логикияб ударение	Орфографияб словаргун хlалтlизе ругьун гьари	Къали, къади,къвали, къарз, къудрат, кьич1и,кьулац1о, кьин, к1амури, кlанцl,кlама, кlерело, кlичlир, лъалудал гьветl, лъинчlир, лъини, мактаб, маданият, магьущ, макру, махlрумлъи,	
2	Гlурус мацlалдаса рачlарал рагlаби.Рагьаралги рагьукъалги гьаркьал			§4 хl № 1гьум 14 Авар мацl 6-7 кл.
	Графика, битlунхъвай ва пунктуация. 2саг1ат			
1	Авар мацlалъул графикаялъул къокъабго тарих. Авар орфографиялъул аслиял		Маххало, мицlирбахъ,муцlи, мухlур, мичил, муд, мункарал, напс, некъ, нукар, нугl, нухи,	Орфографическиял словараздаса пайда

	къагlидаби. Лъалхъул ишараби ва гьезул кlвар.		перело, пуд, пул, пурсукъ,ражихо, рагl, ришват, сардар, секьана, сугъур, сахl,	босизе ругьун гьари
2	Авар мацlалъул битlунхъваялъул словарь, гьелъулгун цlалдохъабазул лъай-хъвай гьаби	Словаралгун лъай-хъвай гьаби	Сумало, сурдул, сусур, тавбу, таврат, талигь, тарму, тулпар, тlалъи, тlамур, харатl, хичун, хъабало, хъамало, хъатир, хъитl, хума, хъукьго, хъухъ,хъош, хьин,	
	Рагlул гlуцlи ва рагlи лъугьин 1сагlат			
1	Рагlи лъугьин- мацl бечелъизе бугеб рес хlисабалда. Рагlи ва рагlул формаби лъугьунел къагlидаби ва гьел формаби лъугьунаго, рагlул къибилалъулъ кколел хиса-басиял	Рагlи морфемабазде биххизе ругьунлъи. Морфемабазул магlна кьей. Батlи- батlиял рагlабаздаса цlиял рагlаби лъугьинаризе ругьунлъи.	Хьецlей, хlичи, хlокl,хlоргец, цlиндал, цlоп, ченгел, чум, чухъа, чlвад, чlикlу, чlинчlу, шагьид,, щинкlана, юкка, якъия,.. ябу,.. щущун..	
	Морфология. Предметияб цlар 2 сагlат			
1	Предметияб цlар ва гьелъул падежал. Предметия цlаралъул цолъул ва гlемерлъул форма. Предметияб цlар лъугьин	Падежазде рагlаби сверизаризе цlалдохъаби тlами, цолъул гlем. форма лъугьинаби.	Партал, кIамури, тIокъо, чIалу, гIомо, руцIизе, рагьумахIи къанагlат, цlиричlеб. рикъзи,гlурдул, чахъу, гьегь, гlари,гири-гара, ххеней, хведра,къучlаб, къалал,чlарай,гвангва,болъо,	§1 хl №6-7 гьум 38 Авар мацl 6-7 кл.
2	Батlи- батlиял каламалъул бутlаби предметияб цlаралде сверизари	Мисалал рачун доскаялда хlалтlизе тlамила	Карпатал, рецIел, гьалгъезе, гIалах, ризаб, рагI-мач,кIвекIизе, кlамури, чундул, жаллатал, чилтизе, гьорчо, гьецl, сахl, къали,хъап, язихъав, гудур, тел, чlел,	§10 - 16 хI.№ 6, 7 гьум 52 Авар мацl 6-7 кл.
	Прилагательное 2сагlат			
1	Прилагательное ва гьелъул грамматикиял гlаламатал.	Текстазулъ прилагательноял ратизе ва гьезул морфологияб разбор гьабизе	Квасул, сурдул, щинкlизе, щар, щоб, сагаби, полпихарал, лагьараб, дугlнул, ризаб, тlуцаб, давагьин, сирт, кьерхен, гьарзаяб, тlалу, бурияб.	§17-19 хl №4 гьум65 Авар мацl 6-7 кл.

2	Батlи- батlиял каламалъул бутlабаздаса прилагательное лъугьин	Описаниялъулъ прилагательноял хlалтlизаризе ругьун гьари.	шбаз, аят, бадако, багlачал, балъ, бахъинаб, бецlагlаб, билигъуд, бис, бугун, бугlа, букlде, борж, бумажник, вал азе, вачlде, вугьине.	§20-23 хl № 6 гьум 71 хl №4 гьум 73 Авар мацl 6-7 кл. «Дир гьудулзаби» абураб темаялда рекъон хабар гIуцIизе, прилагательноял хlалтlизаризе
	Рикlкlен 2саглат			
1	Рикlкlеналъе баян кьей. Гlуцlиялде балагьун рикlкlенал	Хl № 2 гьум 77	Вегьизе, гилавка, гужгат, гуржимачу, гъапу, гъутухъ, гъапуллъизе, гьалги, гьатта, гьанга, гьанаркlо, гьетlнус, гьижра,	§24-26 хl №3, 4 гьум 85 Авар мацl 6-7 кл.
2	Къадаралъул ва иргадул рикlкlенал каламалъулъ ва предложениязулъ битlун хlалтlизаризе лъай.	Рикlкlенал пад. сверизари. хl № 2 гьум87	гьобочlикl, гьохъ, гьохтиро, гьоролгвенд, гьодори, гlабатl, гlадиллъи, гlанчlаб, гlакlа, гlаба, гlангис, гlебсакъотl,	§27-30 хl № 4, гьум 77-88, хl №1 гьум 92 Авар мацl 6-7 кл.
	Цlарубакl 2саглат			
1	Цlарубакl. Грамматикиял гlаламатал..Гьезул битlунхъвай ва битlун аби.	Цlарубакlал падежазде сверизари	Гlебсахъурщ, гlоркlкlен, гlимгlим, гlуцl, гlучlалтlам, давла, дергело, давагьин, дурна, жа, жагьилчи, жини, жаллатал, жайран, жасус,	§3l хl №7 гьум 97 Авар мацl 6-7 кл.
2	Цlарубакlазул разрядал. Каламалъулъ пред.цl, прил-л, рикl-лъул бакlалда цlарубакlал хlалтlизари.	Цlарубакlазул разрядал лъугьинари. хl №6гьум l04	Зайдан, зор, зарбаб, зирзири, зирхун, инкъилаб, итаркlо, кагъруман, карц, караван, канагlаб, квербакъи, киртал. кирхана, кенчlераби, кури, къабукъараб.	§32-34 хl №2-4 гьум l05 Авар мацl 6-7 кл.
	Изложение 2саглат			
	Глагол 4саглат			

1	Глаголал. Рухьарал ва тӀадчӀарал глаголал.	Глаголазул фразеологиял гӀуцӀаби ва журарал глаголал лъугьинари	Кудари, кардан,къали,къарз,къвачӀа, къудрат, къутӀбу,къокъотӀамах,къичӀи, къулацӀо,кӀамури,кӀанцӀ,кӀама, кӀерело,кӀичир, лъалудал гъветӀ,	§50-58 хӀ №6 гьум 145 хӀ №2 гьум 147 Авар мацӀ 6-7 кл.
2	Глаголалъул наклонениял ва гьезул формаби.	хӀ №3 гьум 174,хӀ № 1гьум 177-178	ЛъинчӀир,лъини,лъахъвазе, мал, манги, мактаб, магъущ, макруяб, махӀрумлъи, махӀквеш,муч,мицӀирбахъ,муцӀи, мухӀур,	§59 – 69 хӀ № 2 гьум 179-180, хӀ №4 гьум 183
3	Причастие ва причастияб сверел.	Х1 № 3 гьум 109-бицун, хӀ № 5 гьум 114 хъван	МугӀалим,мичил, мункарал,муд, напс,натӀ, некъ, нигат, нукар, перело,пуд. ПӀул.пурсукъ,	§ 35-4Ӏ1 хӀ №7 гьум 120-121 хӀ№5 гьум 123 Авар мацӀ 6-7 кл.
4	Деепричастие ва гьеб лъугьин.Деепричастияб сверел ва гьелъулъ лъалхъул ишараби	ХӀ №1 гьум 125, хӀ №4 гьум 126 -хъван	ПицӀихарал,ражихо,раца,рахълъен, ришват,рагӀ, ругьдал унти, ратӀал, роцен, сагаби,сапар, сардар, саталлитал,	§ 42-46 хӀ №2 гьум130, ХӀ № 7 гьум 134 Авар мацӀ 6-7 кл.
	Наречие 2сагӀат			
1	Наречие ва гьелъул грамматикиял гӀаламатал	Наречиял каламалъулъ хӀалтӀизари	Секьана, сугъур,сахӀ,сумало, сурдул, сурпа, сусур, табасил,тавбу, таврат,талигь,тарму, тулпар, турки,тӀабгӀ, тӀамур,тӀалъи,	§70-71 хӀ №1 гьум 193, Авар мацӀ 6-7 кл.
2	Наречие лъугьин ва гьезул битӀунхъвай	ХӀ № 3 гьум 195-196	ТӀавагьине, тӀалагъуд,ухи, харатӀ, хашаб, хведер,хичун,хъитӀ, хъатир,хъукъго, хъумур,хъухъ,хума,хъош,хьецӀей, хӀамабагьадурлъи,хӀебда рас, хӀичи,	§72-75 хӀ № 2 гьум 197-198,хӀ№1 гьум 201 Авар мацӀ 6-7 кл.
	Сочинение «Рагъул бахӀарзал» 2 сагӀат			
	Союзал 1сагӀат			
1	Союзал. Союзазул группаби ва гьезул битӀунхъвай	Союзалгун предложениял ургъизе тӀами	ХӀокӀ,хӀоргец,цидурукъ,цӀиндал,цӀоп, чохтӀо,чум, чӀвад,чухъа,ченгел,чӀинчӀикъ, чӀинчӀу,чӀухӀби, шапагӀат, шагьид,щелбетал,щигат, щинкӀана,	§ 77 -78 хӀ №2 гьум 206, хӀ №1 гьум 207 Авар мацӀ 6-7 кл.

	Частицаби 1саг1ат			
1	Частицаби.Маг1наялъухъ балагьун частицабазул рикьи ва группаби	Х1 №3 гьум 211 бицун	Щущун, юкка, ябу,язихълъи,кьерилал, гьоцIу, шигIру, нохъо	§79-81 х1 №3, 5 гьум 215-216 Авар мац1 6-7 кл.
	Хадурег1ел 1саг1ат			
1	Хадурег1елалъе баян кьей. Г1емерисел хадурег1елал наречияздаса лъугьарал рук1ин.бич1ч1изаби.	Тексталда хадурег1е-лалги наречиялги рат1а рахъизе лъай. Тексталда т1ад х1алт1и.	ЧIимих, палихъан, нилъу, гьанк1езе, якьия, Янтарь, мегъ,михир,квелъел,	§82 -83 х1 №1 гьум 219-220 Авар мац1 6-7 кл.
	Междометиял 1саг1ат			
1	Междометиязе баян кьей, междометиязул группаби	Х1 №2 гьум 223	чадир ,ахбазан, гIарада, гулла, гьорчо, хъуцI, буругъ	§84 х1 №3 гьум 226-227 Авар мац1 6-7 кл.
	Контролияб диктант 1 саг1ат			